

כקרבן ציבור, כיון שרוב עבודות השעיר של ציבור תלויות בו, ולכן אפשר להקריבו לכתחילה בטומאה, ורק עליו ועל שאר קרבנות הציבור אמרו כאן בגמ' שכוין שטומאת מת הותרה בציבור, לא תיקנו בגללה פרישה (ריטב"א בשם תוס', וראה עוד רעק"א על תוס' ד"ה אמר). ואף שבגמ' בתמורה (יד, א) מבואר שהפר הוא קרבן יחיד ואינו קרבן ציבור, מכל מקום כיון שכפרת השעיר שהוא קרבן ציבור תלויה בו, הוא נחשב כמכשירי קרבן ציבור, ודוחה טומאה כקרבן ציבור, אפילו שהוא עצמו קרבן יחיד (מקדש דוד שם, ובכך מיישב את קושיית הגבורת ארי).

ודוקא טומאת מת הותרה בציבור, אבל טומאת זב ומצורע נדה וילדת לא הותרה בציבור, כיון שהטומאה יוצאת מגופו, והוא הדין טומאת בעולי נדה שדינם כנדה (רש"י להלן ז, א ד"ה כל, וראה רש"י שרש"י זה שייך לגמ' שלנו), ולכן מפרישים את הכהן הגדול משום טומאת נדה (רבינו אליקים). וטומאת שרץ או נבילה הותרה בציבור, שאין הטומאה יוצאת מגופו (תוס' זבחים יז, ב ד"ה קסבר). ויש שסובר, שרק טומאת מת הותרה בציבור, אבל טומאת שרץ ונבילה לא הותרה בציבור (רמב"ם ביאת מקדש ד, יב).

ולמאן דאמר 'טומאה הותרה בציבור', אף שמשום כך לא תיקנו פרישה לטומאת מת, מכל מקום אם הכהן הגדול נטמא בטומאת מת אינו עובד ביום הכיפורים, אלא משמש אחר תחתיו (תוס' רא"ש, בשם רבינו יהודה). ויש מפרשים, שלמאן דאמר 'טומאה הותרה בציבור', הוא עובד גם אם נטמא בטומאת מת, ואף שמבואר להלן בסמוך שאם יש כהנים טהורים באותו בית אב, גם למאן דאמר 'טומאה הותרה בציבור' הטמאים לא עובדים, מכל מקום ביום הכיפורים שהעבודה כשירה רק בכהן גדול, הוא עובד גם כשהוא טמא, ורק בשאר ימות השנה שהעבודה כשרה בכל הכהנים, אם יש כהנים טהורים באותו בית אב, הטמאים אינם עובדים בטומאה (תוס' רא"ש; חזו"א א"ח קכו, ה).

טומאת ביתו שכיחא יותר מטומאת המת, כיון שלא מצוי כלל שיכנס אדם ללשכת כהן גדול וימות שם, אולם גם טומאת ביתו אינה מצויה כל כך (ריטב"א). ואף שטומאת המת אינה מצויה, מדים על הכהן הגדול מי פרה אדומה כל שבעה כמבואר לעיל (ז, א), כיון שזה דבר קל שאין בו טורח (מאירי).

טומאת המת רב נהמן אמר הותרה היא בציבור וכו', ומחלוקתם היא האם הקרבה בטומאה היא רק איסור כשאר איסורים, או שמלבד האיסור יש כאן גם פסול בקרבן, מאן דאמר 'טומאה דחווה בציבור' סובר שיש כאן רק איסור, והתורה חידשה שהאיסור נדחה בציבור, אך מאן דאמר 'טומאה הותרה בציבור' סובר שיש כאן גם פסול בקרבן, ובהכרח שהתורה התירה טומאה בציבור, כיון שעל ידי דחייה אי אפשר להקריב קרבן פסול (זכר יצחק א, פ, ו, ע"פ תוס' מנחות מט, ב ד"ה תל, אולם ראה קובץ שיעורים פסחים אות קס, שטומאה היא פסול בקרבן גם למ"ד 'טומאה דחווה בציבור').

דטהורין עבדי טמאין לא עבדי, והכהנים הטמאים אינם משתתפים בפיים ואינם עובדים, אפילו אם הם חשובים יותר מהטהורים (ריטב"א). ודין זה הוא רק מדרבנן, שהרי למאן דאמר 'טומאה הותרה בציבור', אין סברא לחלק בין בית אב זה לבית אב אחר (גבורת ארי, אולם ראה חזו"א זבחים ב, ב, שנראה מדביו שזה מדאורייתא).

סיפא אצטריכא ליה וכו', והטעם שהתנא לא כתב בסיפא שבוועל נדה חמור מטמא מת, גם בכך שטמא מת טובל ביום השביעי לטומאתו ובוועל נדה טובל רק בלילה לאחר היום השביעי [לפי דחיית הגמ' שבוועל נדה טובל בלילה כנדה], משום שהתנא כתב רק חומרות בעיקר הטומאה, ולא חומרות בזמן הראוי לטבילה (גבורת ארי).

היב והזבה וכו', טבילתן פיום, והוא הדין שיכולים לטבול בליל שמיני, אלא שאז אינם יכולים להביא קרבנותיהם בשמיני, כיון שצריכים 'הערב שמש' קודם הבאת קרבנותיהם (תוס' רא"ש; תוס' ישנים). שגם לאחר שטובל לטומאה זו ונטהר למעשר שני, עדיין הוא טמא לענין תרומה וקדשים, ולאחר שהעריב שמשו נטהר לתרומה אך עדיין הוא טמא לקדשים עד שיביא קרבנותיו (כמבואר במשנה בכלים א, א), ואינו יכול להפוך את הסדר ולהביא קרבנותיו ולהיטהר לקדשים לפני שיעריב שמשו ויטהר לתרומה, לפי שכך הוא סדר הטהרה שעולה מדרגה לדרגה (מנחת אברהם עמ' פ).

והטעם שבוועל נדה יכול לטבול ביום, אפילו שנאמר בו (ויקרא טו, כד) 'וטמא שבעת ימים' כמו נדה שנאמר בה (שם, יט) 'שבעת ימים תהיה בנדתה' (קושיית השפת אמת), כיון שדוקא בנדה שמונין הימים נאמר לפני הטומאה, משמע שצריך שבעה ימים מלאים, אבל בבוועל נדה שמונין הימים נאמר לאחר הטומאה, ניתן לומר 'מקצת היום ככולו' (הערות הגר"ש אלישיב, ע"פ מלב"ם שם, ט).

הפרישה מטומאת המת - שיגזרו שלא יכנסו אליו אנשים ללשכה, שמא ימות שם אחד מהם ויטמא אותו בטומאת מת (רש"י), אך זה ודאי שאין לחשוש שמא יכנס ללשכה טמא מת ויטמא אותו, כיון שבמקרה זה יטמא רק בטומאת ערב (תוס' רא"ש, וראה תוס' ישנים). ואף שבמשנה לעיל (ב, א) מבואר, שלפי תנא קמא אין מתקיינים לכהן גדול אשה אחרת, כיון שלא חוששים למיתה, היינו משום שלא חוששים שמא ימות אדם מסויים, אבל עדיין יש לחוש שמא ימות אדם אחד מתוך רבים שנכנסים ללשכתו (גבורת ארי). ויש שפירש, שקושיית הגמ' היא שיפרישוהו מכל חשש טומאת מת - שלא יכנסו אליו אנשים, שמא ימות אחד מהם, ושלא יגעו בו, שמא יגע בו טמא מת, ושיתהא הלשכה חלולה מתחתיה טפה, שמא יש קבר תחתיה (מאירי, וראה עוד רבינו אליקים ור"י מלניל).

טומאת המת הותרה היא בציבור, וקרבנות יום הכיפורים כולם קרבנות ציבור הם, ואף פר ואיל שמביא כהן גדול משל עצמו דינם כקרבן ציבור, כיון שקבוע להם זמן כקרבן ציבור, וקרבן ציבור תלוי בהם (רש"י, וראה מקדש דוד קדשים כו, א, שרש"י כלל כאן שני טעמים). ואף שלהלן (ז, א) מבואר, שאיל של כהן גדול לכתחילה יש להקריבו בטהרה אף שזמנו קבוע כקרבן ציבור, הואיל וקרבן יחיד הוא, זה רק אם הקרבן נטמא בפועל, שאם אפשר יש להביא אחר תחתיו, אבל לחייב פרישה לכהן גדול מחשש שמא יטמא לא החמירו כל כך, כיון שמעיקר הדין דינו כקרבן ציבור שהותרה בו טומאה (ריטב"א בת"י הראשון; וכע"ז בתוס' להלן ח, א ד"ה אי).

ויש שפירש, שאכן האיל שמביא כהן גדול הוא קרבן יחיד ממש, כיון שאינו מעכב את קרבנות הציבור, אולם לא תיקנו פרישה בגללו כיון שהוא קרבן יחיד, אבל הפר שמביא כהן גדול דינו